

Visszaemlékezés

az 1956-os Forradalom és Szabadságharc időszakában velem történt eseményekre, Sopronban.

Németh Kálmán mérnök, 1956 októberében a Nehézipari Műszaki Egyetem, soproni Földmérő-mérnöki Karának III. éves hallgatója.

Az összefüggések megértéséhez röviden ki kell térnem a családi előzményekre és a viszonylag szerencsés utóhatásokra is.

Apám, Sopronkövesdről 1948-ban nyugatra távozott (disszidált) és Anyám itt maradt 5 kiskorú gyerekkel, aminek következménye lett a megbélyegzés, „X-származás”-ba soroltak bennünket. Szerencsére Anyám hősiességgel, társadalmi szolidaritással, részben alkalmi munkával felnevelt bennünket, hárman érettségiztünk, ketten elismert szakmunkások lettek, 1956-tól Kanadában élnek.

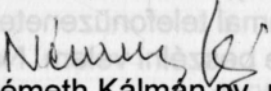
Sopronban, a Széchenyi István Gimnáziumban érettségiztem 1953-ban. Az ELTE alkalmazott matematikus szakára jelentkeztem, nem vettek fel (nem politikai okból, tudás hiány), a felajánlott tanári szakot pedig nem fogadtam el. Egy évig a Soproni Járási Tanácsnál dolgoztam „kiszegítő adóbeszedőként”. Ez volt számomra az élet iskolája. Megismertem az utó-padrólásprést, a parasztok, főleg a kulákok nyomorát.

1954-ben felvettek a fent nevezett egyetemre, ahol, az országos hangulathoz hasonlóan az ifjúságban, az akkori DISz-ben is felerősödtek az ellenzéki hangok, amit az is bizonyít, hogy ismert „X.esként” is bevásárolták az alapszervezet vezetőségébe. Az 1956. október 22-én tartott un. „Sotex közgyűlésen”, hosszú, viharos vita után bevásárolták a Soproni MEFESz vezetőségébe. Előbbiek mellett oka az is volt, hogy a fentebb említett 1 évi munkámban közigazgatási ismeretekre tettem szert a térségben. Szükség ugyanis a közellátás területén lépett fel, mert szinte leállt a hatalom minden tevékenysége szinte minden területen, így a közellátásban is. Legfontosabb feladatomban a kenyérellátás megszervezése, hallgatói segítséggel a munkaerő biztosítása. Némi iróniával, nem szerettük volna, ha a forradalmi időkre úgy emlékeznek, hogy még kenyér sem volt. Vezetőségünk ezt a munkát annyira fontosnak ítélte, hogy 23-án reggel már ezen kellett dolgoznom, még a nevezetes városi felvonuláson sem vehettem részt. Ez a tevékenység szinte a 13 nap végéig tartott, alapmunkámat jelentette. Az alapot, mert azért a környék községeiben, intézményeiben, üzemeiben délután és esténként tájékoztató gyűléseket tartottunk. Helyi ismereteim okán főleg a községeket jártam (vezetőként, de önkéntes hallgatótársaim társaságával). Két alkalommal ugyanakkor Szombathelyre is eljutottam (akkor még ott nem volt egyetem). Magam mind kétszer a MÁV Járműjavító Műhelyt választottam, először sztrájkra, majd a munka felvételére buzdítottam (már fegyveresen), miután a vezetőség úgy vélte, már győzött a Forradalom. Utóbbi alkalommal telefonüzenetet kaptam (a nevemmel), hogy a városi szovjet parancsnok szeretne beszélni velem. Nem voltam bátor, összeszedtem a fiúkat és kerülő úton hazajöttünk.

Az sem volt hősiesség, hogy egy igazoltatási ponton nem álltunk meg, a busz padlóján fekvé robogtunk. Ugyan lőttek ránk, de bizonyára nem célzottan, mert a buszt nem érte találat.

Egy másik említésre méltó eset szülőfalumban, Sopronkövesden történt. Valaki értesítette a vezetőséget, hogy a faluban a fiatalok fegyvereket követelnek a határőrségtől. Nyilván engem küldtek ki. Az őrsön megtudtam, hogy csupán ittas fiatalok hözöngtek, ordítottak ilyet. Ott lévén, falugyűlést is tartottam, az általános tájékoztatás mellett, a fegyveres követelés helytelenségére is felhívtam a figyelmet. Az idő előre haladásával mind kevesebbet üléseztünk, így egyre kevesebb volt a belső ismeretem, többek között a katonai irányításról. Csak hírből tudom, hogy egyre több külső, régi katonatiszt szivárgott közénk. Ennek is tudhat be, hogy november 4-én hajnalban a már tüzérnek kiképzett társainkat kivezényelték a várostól 10 km-re lévő erdőbe (a 84-es út mellé), hogy lövegekkel várják, állítsák meg a vonuló szovjeteket. Minket, többieket pedig az Egyetem kerítése mellé állítottak, géppisztollyal megvédendő azt. Elnökünk közben Kéthli Annával nyugatra távozott. A zuhogó eső áztatása előtt azután később egy szállodába telepítettek bennünket. Közben megtudtuk, hogy (szerencsésükre) a lövegeket kölcsönadó tüzérek harcképtelenné tették azokat és jönnek a szovjetek Sopron felé- A mi csoportunkat teherautókra rakva kivitték a magyar-osztrák határra, majd fegyveresen (micsoda butaság, egy semleges országba) bevonultunk egy osztrák faluba, Nickerndorfba, hogy majd visszajövének. Természetesen azonnal lefegyvereztek bennünket és elvileg mindenkit a salzburgi USA fogolytáborba kellett szállítani. A nagy zűrzavarban azonban többen (magam is) a civilek közé keveredtünk és 2 nap múlva, kiválogatva egy St. wolfgangi diáküdülőbe gyűjtötték össze. Itthoni csábításra és az ottani elégedetlenségünk miatt 10 nap után megszöktünk (őriztek bennünket) – a kint maradt erdészek együtt, egy vancouveri egyetemre mehettek, a többiek össze-vissza szétszóródtak. Hazajutva folytathattuk tanulmányainkat. Ugyan a Dékán garanciát vállalt értünk (egy puska lövés se dördült el), 1957-ben a Soproni Rendőrkapitány a szeptemberi sopronkövesdi búcsúból elvitt „kocsikázni és vérző öltönnyel vitt haza azzal, hogy másnap jelentkezzem. Így alkalmam nyílt közvetve értekezni a dékánal, kihallgattak, jegyzőkönyveztek, de haza engedtek. Még többször kihallgattak, de a végén megszerezhettem a diplomát, 1959-ben. A zaklatások előtt egy messzi bányába, Gyöngyösorosziba menekültem, ahonnan 12 év után, 1975-ben jöttem haza, a helyi vízmű főmérnökének. 1975-ben azonban ott is megjelent a vállalat vezetőjénél az a Kiegészítő Parancsnokságon dolgozó katonatiszt, - aki elsőként jött anno a MEFESz –be azzal, „Fiúk, Veletek vagyunk, ha kell fegyvereket is adunk”. Majd pufajkás lett, mert csak „szimatolni jött közénk”, mondta – azzal, „mi az, hogy ellenforradalmárt alkalmaznak főmérnöknek? Azt is megúsztam. Záró gondolat: Elmondtam, hogy a forradalom alatt a város közellátásában voltam irányító, ennek ellenére a rendszerváltoztatás óta ebben a témában egyetlen városi vezető sem kereste velem a kapcsolatot. Az Egyetem (amely már nem az én, volt egyetemem) az 50. évforduló óta szorososan tartja velem a kapcsolatot (a 60.-ban is egyik szervező vagyok). Valamilyen okból mindegyik politikai irányzatnak kínos lehet rehabilitálni, pedig még mindig több civil szervezetben tag, vezető helyettes vagy, aktívan tevékenykedem.

Sopron, 2016. szeptember 14.

Németh Kálmán ny. mérnök, Sopron, Liget u. 16.